

КАРТА на ПРОБЛЕМНИТЕ ЗОНИ в БЪЛГАРСКАТА МЕДИЙНА СРЕДА

по доклади на наблюдаващи организации: обобщение (2011-2012)*

*Картата е изготвена от фондация „Медийна демокрация“ в рамките на проект „Застрашените свобода и плурализъм на медиите. Диагностика и решения“. Проектът се осъществява с подкрепата на Институт „Отворено общество“ – София.

Размерът на балоните съответства на относителната тежест на проблемната област.

ПРОБЛЕМНИ ЗОНИ: НИВА НА ОТНОСИТЕЛНА ТЕЖЕСТ

1 НИВО (ЗОНИ С НАЙ-ВИСОКА СТЕПЕН НА ТЕЖЕСТ)

ПОЛИТИЧЕСКИ ЗАВИСИМОСТИ

Критики

- наличие на силна зависимост на медиите от властовата конюнктура;
- нарастване на политическия натиск върху медиите;
- медиен конформизъм и доброволен отказ от критика на статуквото;
- активно и доброволно предлагане/продаване на новинарско съдържание на политически субекти от страна на редакциите;
- наличие при част от редакциите на неофициални списъци с политици, партии и теми, които да бъдат отразявани само в положителна светлина;
- разпределяне на обществени средства и средства от европейски фондове от страна на правителството и различни общини в полза на медии с позитивно отношение към властта (чрез договори за реклама и за медийно отразяване);
- силна зависимост на регионалните печатни и онлайн медии от местната власт;
- цялостно политизиране на медийната сфера;
- липса на политическа воля за справяне с проблема за застрашената медийна свобода.

критикуващи организации

IREX

Freedom House

Фондация „Медийна демокрация“
(ФМД)

Организация за сигурност и
сътрудничество в Европа (ОССЕ)

SEEMO

Прозрачност без граници

Държавен департамент на САЩ

Репортери без граници

плурализъм

Критики

- ограничен медиен плурализъм;
- липса на обективност, на равнопоставеност и на балансирано отразяване на политическите гледни точки;
- ограничени възможности за политически и обществен дебат в медиите;
- униформеност и копиране на едни и същи новинарски източници;
- отслабване на ролята на традиционните медии като медиатор и като насърчител на публични дебати;
- недостатъчно отразяване на теми, свързани с разнообразието в обществото – равенство на половете, насилие над половете, хомофобия, етнически и религиозни малцинства.

критикуващи организации

- IREX
- Репортери без граници
- SEEMO
- ФМД
- ОССЕ
- Парламентарна асамблея на Съвета на Европа
- Прозрачност без граници

2 НИВО

ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАВИСИМОСТИ

критики

- корпоративен натиск върху медиите;
- развиване на корпоративна журналистика, която подкопава обективността на голяма част от медиите;
- неясни източници на финансиране на редица медии, легитимиране на нелегитимни капитали;
- активно и доброволно търгуване на журналистическо съдържание от страна на редакциите пред спонсори и рекламодатели;
- все по-често превръщане на медийното съдържание в обект на бизнес договорености (както по отношение на политиката, така и по отношение на другите сфери на отразяване), трайни практики на пакетни продажби на съдържание;
- централизация и нестабилност на рекламния пазар, отдръпване на рекламодателите от регионалните медии.

критикуващи организации

IREX

ФМД

SEEMO

Държавен департамент на САЩ

Прозрачност без граници

насилие над журналисти

критики

- трайна тенденция на упражняване на насилие над журналисти (под различни форми);
- наличие на целенасочени атаки и смъртни заплахи срещу журналисти;
- използване на бомбени атаки срещу редакции.

критикуващи организации

IREX

Freedom House

Репортери без граници

Държавен департамент на САЩ

Български хелзинкски комитет (БХК)

3 НИВО

професионални стандарти и качество на съдържанието

критики

- цялостно влошаване на качеството на медийното съдържание и наличие на твърде ниски професионални стандарти;
- все по-ограничен достъп до независимо медийно съдържание;
- дефицит на медиен интерес към редица сфери на отразяване – култура, бизнес, разследваща журналистика;
- криза на критическата журналистика;
- пренебрегване на обществените функции на медиите, абдикиране от отговорността за формиране на рационално обществено мнение;
- обширно отразяване на незначителни събития и игнориране на редица важни проблеми, които остават встрани от дневния ред на медиите;
- разминаване на приоритетите в официалния дневен ред (задаван от мейнстрийм медии и политици), от една страна, и дневния ред на публиката и на гражданските медии в интернет, от друга;
- широка практика на непроверяване на факти и информация от страна на журналисти;
- разпространение на слово на омраза към етнически, религиозни и сексуални малцинства от страна на някои медии, включително от медии, подписали Етичния кодекс;
- подмяна на журналистическо съдържание с PR-послания;
- бюрократизиране на професията на журналистиката.

критикуващи организации

IREX

ФМД

ОССЕ

Парламентарна асамблея на
Съвета на Европа

БХК

регулация и законодателство

критики

- ниско доверие в СЕМ, политически и корпоративен натиск върху регулатора;
- зависимост на СЕМ от парламента и от политическата конюнктура чрез механизмите на определяне на бюджета на регулатора;
- неуспех на СЕМ да се противопостави категорично срещу разпространението на слово на омразата;
- бавен темп на дигитализацията и дори обезсмисляне на процеса предвид бързото разрастване на онлайн медиите;
- влияние на политически и корпоративни интереси по отношение на електронните медии в процеса на дигитализация;
- недостатъчно добро законодателство в защита на политическата независимост на обществените медии;
- използване на юридически инструменти за ограничаване на свободата на медии и журналисти;
- липса на честно и прозрачно прилагане на законите;
- неуреден статут на политическата реклама;
- недостатъчно ефективна и независима съдебна система по отношение на правораздаването в областта на медиите;
- твърде строги и непропорционални на целите санкции за обида и клевета; опасност от злоупотреби с разпоредбите по отношение на обидата и клеветата, неоправдано ограничаване на свободата на словото;
- недостатъчно прецизно законодателство в защита на журналистите от виктимизация.

критикуващи организации

IREX
Freedom House
OSCE
ФМД
Държавен департамент на САЩ
БХК

конкуренция

критики

- олигополизация на медийния пазар, нарастваща концентрация на собствеността;
- относителна концентрация на националния пазар на радио и телевизионни програми;
- междумедийни войни, сериозни конфликти между печатни медии;
- практики на нелоялна конкуренция;
- доминация на големите национални медии и мрежи за сметка на регионалните електронни и печатни медии;
- монополизиране на пазара на дистрибуция на печатни медии;
- наличие на съмнения относно достоверността на пийпълметричните данни;
- липса на прозрачност и надеждни данни по отношение на тиражите на печатните медии.

критикуващи организации

IREX

Репортери без граници

Freedom House

OSCE

ФМД

4 НИВО

автоцензура

критики

- трайна тенденция на практикуване на автоцензура сред журналистите.

критикуващи организации

IREX

OSCE

Държавен департамент на САЩ

ФМД

собственост

критики

- неясна и непрозрачна собственост на редица медии;
- използване на медиите от страна на техните собствениците като инструмент за подкрепа на определени бизнес и политически интереси;
- намеса на собствениците в редакционната политика, принуждаване на журналисти да променят публикации.

критикуващи организации

IREX

OSCE

SEEMO

ФМД

Държавен департамент на САЩ

5 НИВО

саморегулация

критики

- неефективна медийна саморегулация;
- незачитане на Етичния кодекс на българските медии;
- провал на Етичните комисии в печата и в електронните медии в противопоставянето им на словото на омразата.

критикуващи организации

IREX

ФМД

БХК

защита на журналисти

критики

- слаба самоорганизация в защита на журналистическия труд;
- отсъствие на синдикална защита на журналистите на фона на нестабилен трудов пазар и на липса на сигурност на работното място;
- липса на разкриваемост на поръчителите и изпълнителите на нападения срещу журналисти и медии.

критикуващи организации

IREX

Freedom House

ФМД

6 НИВО

образование и обучения

критики

- недостатъчно осъвременена програма в специализираното университетско образование по журналистика;
- слабо подготвени кадри от университетите;
- липса на сътрудничество между образованието и бизнеса;
- недостатъчни възможности за допълнително обучение и квалификации за работещите в медиите.

критикуващи организации

IREX

друго

критики

- широко разпространение на популизъм в медийните послания;
- отразяване на крайно националистически и на неонацистки гледни точки от страна на традиционните медии; прояви на краен национализъм в социалните мрежи;
- публичен натиск над журналисти по линия на националистически групи, формирани в социалните мрежи;
- липса на граждански мониторинг на субсидирането на медии със средства от държавата, особено по отношение на регионалните медии.

критикуващи организации

ФМД

БХК

Държавен департамент на САЩ